

Joke Eikenaar

A woman is shown from the chest up, floating underwater. She is wearing a white, flowing dress. Her head is tilted back, and her eyes are closed. The water is dark and murky, with some bubbles and light filtering through from above. The overall mood is somber and ethereal.

HET
ZOETE
WATER

De Vier Windstreken

HOOFDSTUK 4

De volgende dag was Stiene al vroeg in de ochtend op pad, om rond het middaguur weer terug te komen. Kort daarna werd Lot bij haar ouders geroepen.

'Morgen gaan we naar de priester in Hasselt,' zei Stiene tegen haar dochter.

Naar Het Koekoeksei? dacht Lot. Wat moet ik nou bij Het Koekoeksei? Misschien had Stiene hem gesproken, en vond hij dat Lot alleen maar een flinke uitbrander zou moeten krijgen. Misschien viel alles toch nog mee. Maar waarom zag Goos dan zo wit?

'De proost van het Zwartewater, de belangrijkste man van het klooster, zal er ook zijn. We gaan hem vragen of jij opgenomen mag worden als novice.'

'Klooster?' Ondanks wat ze in het gesprek afgelopen nacht gehoord had, schrok Lot alsnog.

Goos keek naar de grond. Hij zei geen woord.

'Het is het beste voor jou. Jij bent niet zoals andere meisjes. Jij doet iets met jongens, zodat ze zich niet kunnen beheersen. Als je in het klooster gaat en daar boete doet voor dat zondige karakter, zal het je misschien vergeven worden.'

'Maar ik wil helemaal niet het klooster in.'

'Dat denk je nu. Maar het is je enige kans.'

'Kans op wat?'

'Dat zeg ik toch? Op een eerbaar leven. Je ziet toch hoe mannen zich gedragen naar jou toe? En dat wordt de komende jaren alleen maar erger. Schoonheid is een zegen, maar als je er te veel van hebt, is het een vloek. Mannen zullen niet van je af kunnen blijven, en vrouwen zullen je haten omdat hun mannen naar je kijken.'

'Maar als ik getrouwd ben...'

'Daar kunnen we toch niet op wachten! Snap dat dan! Er kan voor

die tijd van alles gebeuren. Gister ging het maar net goed. Je moet er toch niet aan denken dat...' Stiene zweeg even. Ze pakte Lot bij haar bovenarmen, om haar woorden extra kracht bij te zetten. 'Denk je dat De Branie zomaar opgeeft? Ik ken zijn soort. Die zal op je loeren, zijn kans afwachten. En daarna moet hij je niet meer. Dan verliest hij zijn interesse. Is dat wat je wilt? Mannen die je opwachten? Die je in een hoek drijven? En dan hun ding doen?'

Lot huiverde. 'Ik kan toch zo veel mogelijk binnenblijven?'

'Ja, en je laten schaken door een knecht zoals Niels zeker. En onze goede naam te grabbel gooien. En die van je zusjes onder jou.' Gefrustreerd richtte ze zich op haar man. 'Goos! Zeg jij dan ook eens wat!'

'Pap?' vroeg Lot.

'Het is misschien het beste, Lot. Laten we eerst maar horen wat de priester te zeggen heeft.'

'Voor hoelang?' vroeg Lot ontdaan.

'Eerst maar eens voor een jaar. Tot je novicetijd erop zit.'

Stiene keek met een verwijtend gezicht naar Goos en schudde haar hoofd. 'Waarschijnlijk voor altijd. Maar je zult er echt gelukkig worden. Je zult daar meer vrijheid hebben dan voor jou hier mogelijk is. Het klooster zal je beschermen tegen het kwaad en je zult allemaal goede werken kunnen verrichten. Het is jouw vrijbrief voor de hemel, lieverd. Iets wat wij, je ouders en broer en zusjes, nog maar moeten afwachten voor onszelf.'

In haar mooie jurk, met de broche goed in zicht, zat Lot tussen haar ouders in op een bankje in de kleine kamer van de Heilige Geestkapel. De stadskerk, de Stephanuskerk, werd na de verwoestende brand van twintig jaar geleden opnieuw opgebouwd. Zolang daar geen plek was om te vergaderen, werd dat in de kapel gedaan. In een sober vertrek, waarin langs de wand een aantal heiligenbeelden stonden die uit de brandende kerk gered waren. Al die heiligen keken deemoedig naar Lot, alsof ze haar wilden vertellen dat ze stuk voor

stuk in hetzelfde schuitje gezeten hadden als zij, maar uiteindelijk verlost waren door het geloof.

Tegenover Lot zaten drie ernstige mannen op een rijtje. De priester, de proost van het klooster en de pastoor. In die volgorde. Lots blik gleed steeds naar het hoofd van de priester. Zoals alle geestelijke mannen had ook hij een tonsuur, een kaalgeschoren kruin. Maar het haar dat bij de man als een krans om de kale plek was overgebleven, was stug en springerig. Zo leek het hoofd van de priester op een enorm ei in een vogelnest. Een ei, dat eigenlijk te groot was voor dat nestje. Daarom noemden Janne en zij de priester altijd Het Koekoeksei. Het beeld was zo treffend, dat Lot er telkens naar moest kijken.

'Luister je wel, kind?' vroeg de proost ineens streng.

Geschrokken keek Lot de opperbaas van het klooster aan. Ze voelde zich vuurrood worden en knikte snel.

'Ik vroeg of je kunt lezen en schrijven.'

'Ja, eerwaarde.'

'Goed. Dat is een voorwaarde.' De ogen van de proost bleven rusten op de broche. 'En alle aardse schittering is in het klooster verboden. De mens is volmaakt zoals hij is geschapen.'

Hij trok een dik, opengeslagen boek dichterbij en schreef er iets in met zijn ganzenveer. Iedereen leek gespannen te wachten tot hij klaar was. Toen hij het boek weer terzijde schoof, tuitte hij keurend zijn lippen.

'Je zult na Driekoningen in het Mariënborgklooster worden opgenomen.'

'Mariënborg?' schoot er bij Lot uit.

'De officiële naam van het Zwartewaterklooster,' bromde de verstoorde proost. 'Het is bijna onverantwoord om het niet te doen. Ik heb begrepen dat je regelmatig... zwemt. Bloot. Als jij daar het gevaar niet van inziet, kind, dan is het de plicht van de kerk je te behoeden voor verder verderf.'

Lot was ineens een en al oor. Waarom zeiden Goos en Stiene niets?

Zwemmen was nooit een probleem geweest in hun gezin. Sterker nog: omdat ze aan een dijk woonden waarachter een diep vaarwater klotste, hadden haar ouders het alleen maar een voordeel gevonden dat alle kinderen konden zwemmen. En nu ineens was het zondig? Volledig in beslag genomen door haar gedachten, hoorde Lot ineens dat er een zegen werd uitgesproken, besloten met een amen. Stiene maakte een kniebuiging, en gaf Lot een duwtje om hetzelfde te doen. Goos boog vanuit zijn middel. Het was beklonken.

Toen de zware deur achter haar was dichtgevallen, had ze naar adem gehapt, in de vrije buitenlucht. Alsof ze uit een diep, donker meer naar de oppervlakte was gezwommen en eindelijk weer zuurstof kreeg. Achter haar, daarbinnen, was eigenlijk het voorportaal van het klooster, dacht ze. De kilte die er hing, de beschuldigende kilte. Als Stiene aan die mannen van God had verteld hoe De Branie Lot had willen onteren, waarom waren ze dan niet vriendelijker voor haar? Begripvoller?

Haar ouders liepen met stevige, bijna boze pas voor haar uit. Lot keek naar hun ruggen en achterhoofden. Ook daar ging weinig compassie van uit. Het leek wel of Goos zich schaamde voor haar. Haar wilde ontwijken. En Stiene... ja, wat was er met Stiene? Zij zweeg. De hele weg terug naar huis. Geen van beiden draaiden zich ook maar één keer om naar Lot, om te zien of ze hen nog volgde. Zelfs op de veerboot keken ze enkel strak voor zich uit.

Ik had gewoon een zijstraat in moeten lopen, dacht Lot. En moeten verdwijnen. Ze hadden het misschien niet eens gemerkt.

Vanaf dat moment wist ze dat ze samen met Janne van huis zou weglopen. Dat ze daardoor haar vader nooit meer zou kunnen zien, deed haar pijn, maar als ze niet wegliep, zou dat eenmaal in het klooster net zo goed het geval zijn. Ze had ruim een maand voor ze opgesloten zou worden achter de muren van het Zwartewaterklooster. Een maand waarin ze een goed plan moest maken om ervandoor te gaan. Ze besloot Janne niets te zeggen. Nog niet.

De volgende nachten sliep Lot slecht. Telkens overdacht ze de weinige mogelijkheden. Hoe en wanneer kon ze het best vluchten? En waarheen? Waarheen? Dat laatste was misschien nog wel het grootste probleem. Als ze naar familie zou vluchten, zou ze meteen door hen teruggebracht worden. Vriendinnen waar ze naartoe kon gaan, had ze niet. Iedereen kende Goos. Niemand zou meewerken. En twee meisjes, zij en Janne, samen doelloos op pad zonder plan, dat was niet veilig. Ze moest zorgen dat ze hulp zou krijgen van iemand. Ineens wist ze het. Niels! Ze moest zorgen dat Niels haar zou willen verbergen, ergens. Dat hij haar 's nachts zou komen halen, en dat ze de hele nacht zouden reizen. Maar Janne moest ook mee. Ze piekerde zich suf. Hoe kreeg ze Niels zover dat hij zich zou willen inzetten voor de zusjes? Sterker nog: hoe zou ze hem in de eerste plaats onder vier ogen te spreken kunnen krijgen? Stiene waakte over haar als een herdershond over een schaap. Telkens als ze ook maar een stap buiten huis zette, voelde ze meteen de brandende ogen van Stiene in haar rug. En als per ongeluk Niels in de buurt bleek, stond Stiene plots naast haar als een duveltje uit een doosje.

Drie dagen later ontvouwde zich een idee. Er was een belangrijke klant bij Goos geweest, waarbij blijkbaar de afspraken tussen hen op papier waren gezet. Papier! Dat was het. Ze zou een briefje aan Niels schrijven. Dat kon ze vast wel op een of andere manier naar hem smokkelen. En als ze hem een belofte zou doen, voor later, zou hij vast willen meewerken.

De volgende dag, toen ze alleen met de kleintjes in huis was, haalde Lot stiekem het opschrijfboek uit de lessenaar van haar vader en scheurde heel voorzichtig een bladzij eruit. Die scheurde ze nog eens in vieren. Haar zusje van zes kwam nieuwsgierig op het geluid af.

'Wat doe je?'

'Ik help papa met de boekhouding. Er is iets fout gegaan, dat moet ik even oplossen. En jij mag mij straks helpen, goed? Ga maar even kijken of de appeltjes bij het haardvuur al goed droog zijn.'

Een ogenblik aarzelde Lot, over wat ze zou schrijven. Moest ze Janne

ook noemen? De opmerking die De Branie had gemaakt, bij de kreek, echode in haar hoofd: 'Je bent een stuk aantrekkelijker zonder je zusje.' Misschien schrikte het Niels ook af als hij beseftte dat ze Janne mee wilde hebben. Ze moest haar voorlopig verzwijgen. Dan had ze meer kans. *Haal me hier weg*, schreef ze zo priegelig als mogelijk was met het scherpgeslepen rietpennetje. *Als je me helpt vluchten, zal ik later met je trouwen, als je wilt.*

Ze vouwde het briefje op tot het een nachtmot leek. Bij de haard was haar zusje met de appeltjes bezig. Lot pakte er eentje tussenuit en bekeek hem aan alle kanten. 'Dat ziet er al goed uit, Wieske. Draai ze allemaal nog maar een keer om.' Ongemerkt nam Lot het appeltje dat ze had uitgezocht mee naar het hakblok. Ze maakte een smalle, maar diepe kerf in de zijkant en stak het briefje erin tot het helemaal verdwenen was.

'Wieske,' riep ze, 'breng dit appeltje maar even naar Niels. Het is een verrassing. Maar je mag het alleen geven als mama niet in de buurt is. Goed?' Met bonkend hart gaf ze het gedroogde fruit met de verborgen boodschap aan haar zusje. Die leek het geen vreemde opdracht te vinden. Ze knikte en huppelde de deur uit.

Nu was het afwachten. Misschien zou Niels vanavond zijn tanden in de appel zetten, en het briefje vinden. En anders misschien morgen. Maar vanaf nu zou het iedere avond kunnen gebeuren dat hij haar zou wekken met steentjes tegen het raam. Of met een lokroep. Van opwinding sneed Lot per ongeluk in haar duim. Ze was zo gespannen, dat het niet eens pijn deed.